

עפ"ת 3360/02/17 - יוסף גורן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 3360-02-17 גורן נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט ערן קוטון

המערער יוסף גורן

נגד

המשיבה

פסק דין

מדינת ישראל

1. לפני ערעור על הכרעת דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (להלן: "**בית משפט קמא**") שניתנה בגדרי תת"ע 5033-01-16. בהכרעת הדין שנמסרה ביום 10.1.17 הורשע המערער בביצוע העבירה אשר יוחסה לו בכתב האישום.

כללי

2. בכתב האישום אשר הונח לפני בית משפט קמא נטען כי ביום 27.9.15 שהיה יום א' בשבוע, בשעה 11:38, בצומת הרחובות "מבוא חיפה רח' מגורשי ספרד חיפה" (להלן: "**הצומת**") מכיוון מערב, ברכב פרטי תוצרת אודי בצבע כסף, מ.ר. 7160653 (להלן: "**הרכב**"), נהג המערער בדרך עירונית בה מותרת מהירות מרבית של 50 קמ"ש, במהירות של 84 קמ"ש (להלן: "**האירוע**"), בניגוד לתקנה 54(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: "**תקנות התעבורה**").

ההליך לפני בית משפט קמא

3. המערער כפר בביצוע העבירה המיוחסת לו, אם כי לא כפר בנהיגת הרכב שעבר בצומת במועד האירוע.

במהלך הדיון בבית משפט קמא הוברר כי הרכב צולם במצלמת מהירות (א3) הממוקמת בצומת (להלן: "**המצלמה**"). תמונת הרכב במהלך המעבר בצומת הוגשה לתיק בית משפט קמא (נ/1). המערער אף לא הכחיש את תקינות המצלמה.

טענתו העיקרית של המערער בבית משפט קמא היתה כי המשיבה לא הוכיחה את ביצוע העבירה הנטענת.

משכך התקיים בבית משפט קמא הליך הוכחות.

4. במסגרת הליך ההוכחות העידו בבית משפט קמא השוטר ציון אברהם אשר ערך תעודת עובד ציבור בנוגע לפרטי העבירה (ת/3), והשוטרת דורית לוי (להלן: "**העדה**") שערכה ביום 3.8.15 תעודת עובד ציבור (ת/4) בנוגע ל"בדיקת תימור במיקום האכיפה". לפי תעודת עובד הציבור משני צדי כביש מס' 2 בכניסה הדרומית, במרחק של כ-1,600 מטרים מן המצלמה, מוצבים תמרורים (424) המורים על כניסה לדרך עירונית. בהמשך זומנה העדה כעדת הגנה ובאמצעותה הוגשה תעודת עובד ציבור נוספת שנערכה ביום 8.11.15 (נ/3), לפיה משני צדי כביש מס' 2 מוצבים התמרורים במרחק של כ-1,700 מטרים מן המצלמה.

מטעם ההגנה העיד גם משה וייסמן (להלן: "**מומחה ההגנה**" או "**המומחה**") שערך חוות דעת מומחה (שסומנה גם היא נ/1) (להלן: "**חוות הדעת**") ובהמשך ערך חוות דעת משלימה (נ/2). לפי חוות הדעת ביקר מומחה ההגנה ביום 8.3.16 בכביש מס' 2 (בטעות נרשם ב"סיכום" יום 8.3.15) ובתמונה שצילם (עמ' 3 תמונה תחתונה) נראים בבירור תמרורי הכניסה לדרך העירונית (424) משני צדי הכביש. לצד התמרור השמאלי קיים תמרור הגבלת מהירות (426) ל-70 קמ"ש. בחוות הדעת המשלימה ציין המומחה כי ביום 8.6.16 ערך מדידה עם גלגלת לפיה המרחק ממקום הצבת תמרור (426) "הגבלת מהירות 50 קמ"ש" ועד למצלמה הוא 144.9 מ'. באותו יום ביקר המומחה בשנית בכביש מס' 2 וצילם את תמרורי הכניסה לדרך העירונית (424) פעם נוספת משני צדי הכביש (עמ' 3). התמרור (426) המורה על הגבלת מהירות ל-70 קמ"ש הוצב גם הפעם בצד השמאלי בלבד.

לתיק בית משפט קמא אף הוגשו מסמכים המתייחסים למצלמה ולמצלמות מסוגה (א/3) (ראו: נ/2, נ/5, נ/6, נ/7, נ/8, נ/10, נ/11, נ/12) ולנהלי המשטרה הנוגעים לממל"ז (נ/13, נ/14) ולמד מהירות מדגם מולטנובה (נ/15), היינו למכשור אכיפה שונה מן המצלמה (להלן: "**המכשור השונה**"). המערער בחר שלא להעיד להגנתו.

עיקרי טענות המערער בבית משפט קמא

5. בסיכומיו שהוגשו בכתב לבית משפט קמא טען המערער, נוכח העדויות שנשמעו והראיות שהוגשו, כי לפני מיקום המצלמה מוצבים תמרורי 426 המגבילים את המהירות המותרת ל-50 קמ"ש במרחק של 144.9 מטר כמצוין בחוות הדעת. המהירות המותרת לפני מקום המצלמה היתה אמורה להיות 70 קמ"ש אילו היתה מוכחת הצבה תקינה בכביש מס' 2 של תמרורי 426 במועד האירוע.

על פי נהלי המשטרה והנחיותיה הנוגעים להפעלת המכשור השונה, יש להקפיד כי המרחק ממקום המצלמה לבין התמרור המגביל את המהירות יהיה לכל הפחות 300 מטרים על מנת לאפשר לנהג הרכב מרחק הסתגלות לשינוי המהירות. נטען כי לא הוכח קיומם של תמרורי הגבלת מהירות בכניסה לחיפה על כביש מס' 2 מדרום לצפון, הוא הכביש ממנו אמורים נהגים להגיע אל הצומת. על כביש מס' 2 מוצב תמרור אחד בלבד, בצדו האחד של הכביש. נטען כי אין מקום להבחין בין הנחיות המשטרה הנוגעות למצלמה לבין הנחיותיה הנוגעות למכשור השונה. בכל הנוגע לפרסום מיקום המצלמה נטען כי הפרסום עוסק ב'מצלמת רמזור' הממוקמת בצומת ולא ב'מצלמת מהירות'. אף אין מקום לערוך הבחנה בין המצלמה לבין המכשור השונה. נטען כי המשיבה לא הוכיחה שאכיפת המהירות באמצעות המצלמה נעשתה בהתאם לעיקרון שמירת מרחק הסתגלות מספק כמתחייב.

6.

עוד נטען כי בפעולתה נקטה המשיבה באכיפה בררנית המקימה למערער הגנה מן הצדק.

בפירוט הוסבר שהמשיבה מבצעת אכיפה לא שוויונית שכן ככל שמדובר במצלמה היא אינה מקיימת את "עקרון מרחק ההסתגלות". בעוד שביחס למכשור השונה מקפידה המשיבה על מרחק ההסתגלות, הרי בנוגע למצלמה המשיבה אינה מקפידה על מרחק ההסתגלות של 300 מטרים. המשיבה מכשילה את הנהג, אינה מאפשרת לו מרחק ההסתגלות, ואוכפת את הדין בצורה לא שוויונית. כל שנדרש מן המשיבה היה למקם את תמרורי הגבלת המהירות במרחק גדול יותר המאפשר לנהג מרחק ההסתגלות כנדרש בהנחיות ביחס למכשור השונה.

7.

בנוסף נטען כי לא הוסר החשש שמא רכב אחר עבר לפני הרכב והוא זה שהביא להפעלת המצלמה. אף נטען כי המשיבה כשלה בהוכחת הדרך בה נהג המערער כ"דרך עירונית".

כיון שהעבירה היא עבירה של אחריות קפידה. כיון שהתמרורים (424) המצביעים על היות הכביש דרך עירונית נבדקו בידי העדה כחודש בטרם האירוע ולאחריו, לא הוסר הספק שמא במועד האירוע התמרורים לא ניצבו על מכונם. הודגש שבעת אכיפה באמצעות המכשור השונה נבדקים התמרורים מידי יום. המסקנה לפיה במועד האירוע ניצבו התמרורים במקומם היא נסיבתית בלבד.

8.

בתום טיעוניו הפנה המערער אל פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בנצרת בתת"ע

1552-02-16 **מדינת ישראל נ' הומן** (14.7.16) (להלן: "**תיק נצרת**") בו זוכו נאשמים שעמדו לדין בגין עבירה דומה בנסיבות דומות לאלה מושא ההליך דנן.

הכרעת דינו של בית משפט קמא

9.

בהכרעת דין מפורטת ומנומקת כדבעי מצא בית משפט קמא לדחות את טענות המערער וכאמור מעלה הרשיעו בביצוע העבירה שיוחסה לו.

10.

בית משפט קמא קבע ש"אם נקבל את תפיסתו של הנאשם [המערער, ע.ק.], הרי שיש מקום לבצע בדיקה של התמרורים בכל יום, שכן המצלמה מצויה במקום באופן קבוע, ומצלמת כלי רכב העוברים עבירות באופן שוטף. [...] אכן, בהעדר בדיקה יומית של התמרורים (ולמעשה, גם אם היתה בדיקה יומית של התמרורים), ניתן להגדיר את הראיות המונחות בפני בית המשפט כראיות נסיבתיות. לכאורה, יש בפני בית המשפט ראיה למצב התמרורים לפני ביצוע העבירה, וכן ראיה למצב התמרורים לאחר ביצוע העבירה (אפילו לפי נ/1). אין בפני בית המשפט ראיה ישירה למצב התמרורים ברגע ביצוע העבירה, [...] לתפיסתי, אלה הן ראיות המבססות גם את מצב התמרורים בעת ביצוע העבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום. העובדה כי התמרורים היו באותו מקום כחודש לפני ביצוע העבירה (ת/4), וכי היו באותו מקום בחודש נובמבר שלאחר ביצוע העבירה (נ/3), וכי היו באותו מקום בכל נקודת זמן שבה נבדקו, מביאה לכלל מסקנה כי הם היו באותו מקום גם במועד בו בוצעה העבירה".

11. בית משפט קמא קבע שלא כל תהייה יוצרת ספק סביר. כלשוננו - "לעיתים, הפסיפס הראייתי המוצג בפני בית המשפט אינו מושלם [...] אך גם כאשר המארג הראייתי אינו מושלם, הוא יכול להיות צפוף מספיק כדי להביא להרשעה".

12. הוסיף בית משפט קמא וציין - "לו אכן היתה בפיו של הנאשם טענה כי דווקא במועד בו עבר את העבירה נשוא כתב האישום לא היו במקום התמרורים המעידים על כניסה לדרך עירונית, היה ניתן לצפות כי יעיד בפני בית המשפט בהקשר זה. אכן, זכותו של הנאשם שלא להעיד היא זכות מוגנת. נטלי ההוכחה והראיה מוטלים, במלואם, על כתפי המאשימה. לטעמי, המאשימה עמדה בנטלי הוכחה וראיה אלה, ולו רצה הנאשם לערער, ולו במקצת, את הטענה כי התמרורים היו מוצבים באותו מקום גם במועד ביצוע העבירה, היה יכול לבחור להעיד. בהעדר עדות אחרת שלו, ניצבות בפני בית המשפט רק ראיות המבססות את הצבתם של התמרורים במקום באופן רציף".

13. אשר להגבלת המהירות בדבר 70 קמ"ש אשר התמרור (426) המתייחס אליה ניצב בצד אחד של הכביש בלבד קבע בית משפט קמא - "תקנה 54(א) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, קובעת כי מהירות הנסיעה המקסימלית בדרך עירונית, היא 50 קמ"ש. אלא אם כן, מוצב בנוסף גם תמרור המגביל את המהירות [...] אם טענת הנאשם הינה כי התמרור המגביל את המהירות ל-70 קמ"ש לא הוצב כדיון, כי אז התמרור היחיד המוצב כדיון הינו תמרור הקובע כי מדובר בדרך עירונית, והמהירות המותרת בה היא 50 קמ"ש. [...] גם כאן, יש משמעות מסויימת לבחירתו של הנאשם שלא להעיד [...] אם הנאשם היה מעיד, הוא היה יכול להעיד כי חרף העובדה שתמרור הגבלת המהירות ל-70 קמ"ש היה מוצב בצד שמאל של הדרך, הוא ראה אותו. שאז הגבלת מהירות זו מחייבת אותו (שגם אז, היות ונסע במהירות העולה על 70 קמ"ש, נהג מעל המהירות המותרת). מרגע שהנאשם בחר שלא להעיד, הרי שלא ניתן לייחס משקל להוראותיו של התמרור המגביל את המהירות ל-70 קמ"ש, במיוחד שעה שהנאשם הוא זה הטוען בסיכומיו שהתמרור מוצב שלא כדיון, וכל אשר יש בפני בית המשפט הוא התמרור המעיד על כניסה לדרך עירונית, והמגביל את המהירות ל-50 קמ"ש. היות ותמרור זה מוצב כ-1,600 מטרים לפני המצלמה, לפי תפיסתו של הנאשם, די היה בכך כדי לבסס את הרשעתו של הנאשם בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום".

14. בכל הקשור למרחק ההסתגלות נקבע - "הנאשם אינו יכול להחזיק את המקל משני קצותיו. מרגע שטען כי התמרור הקובע את המהירות המותרת ל-70 קמ"ש הוצב שלא כדיון, הרי שהוא היה צריך לנהוג במהירות של 50 קמ"ש, עוד מרגע שראה את תמרור הכניסה לדרך העירונית. היה לו מרחק הסתגלות של הרבה מעבר ל-300 מטרים. [...] אם הנאשם ראה את התמרור הקובע את המהירות המותרת ל-70 קמ"ש, הרי שלא רק שהוא לא ניסה להאט את מהירותו, בבחינת הסתגלות לדרך העירונית, אלא שהוא שמר על מהירות הגבוהה גם ממהירות זו. אם הוא לא ראה את התמרור, הרי שהוא היה צריך להתחיל את הסתגלותו למהירות של 50 קמ"ש, כבר כ-1,600 מטרים לפני המצלמה".

15. בית משפט קמא ציין שקיימים טעמים רבים המחייבים את הנג דרך להאט את מהירותו, אף אל מתחת

למהירות המותרת תוך התייחסות פרטנית אל הצומת מושא ההליך.

16. בית משפט קמא הוסיף ובחן את טענת המערער לאכיפה בררנית ומצא לדחותה מנימוקיו המפורטים בפסקאות 41 עד 49 להכרעת הדין.

אף בטענות נוספות שנטענו בסכומי המערער לא מצא בית משפט קמא עילה לזיכוי.

הערעור

17. המערער ממאן להשלים עם הכרעתו של בית משפט קמא.

18. בהודעת הערעור תקף המערער את קביעותיו העובדתיות והמשפטיות של בית משפט קמא.

לטענת המערער שגה בית משפט קמא בהסיקו כי התמרורים היו מוצבים במקומם ביום האירוע מכוח העובדה שנבדקו עובר לאירוע ולאחריו, בפרט שמרחק התמרורים מן המצלמה אליו התייחסה העדה היה שונה בשתי תעודות עובד הציבור שערכה, והמידה אליה התייחסה לא נערכה באופן מדויק. המערער אף לא טען כי מאן דהו הסיר את התמרורים לאחר הבדיקה הראשונה עובר לאירוע, והציבם מחדש לאחר האירוע, שכן טענתו היתה כי המשיבה לא עמדה בנטל ההוכחה המוטל על כתפיה להוכיח ברמה הנדרשת כי המערער נהג בדרך עירונית. לגישתו, אין זה בלתי סביר שביום האירוע לא היה מוצב במקום תמרור המגביל את המהירות. המערער אף לא טען כי התמרורים המגבילים את המהירות ל-70 קמ"ש הוצבו שלא כדין אלא שלא הוכחה תקינותם במועד האירוע. המערער סבור כי טעה בית משפט קמא בקביעתו לפיה היה למערער מרחק הסתגלות של 1,600 מטרים. עוד טען כי אופיו וצביונו של הכביש בו נהג מזכירים דרך בין עירונית ולכן לא היה מקום לקביעה לפיה המערער לא נהג במהירות המתאימה לתנאי המקום.

19. המערער שב וטען כי העבירה בה הואשם הוגדרה כעבירה של אחריות קפידה ולפיכך על המשיבה היה להוכיח את כל רכיביה העובדתיים של העבירה. לא היה מקום להעביר לכתפיו את נטל הוכחת היעדר תמרור באשר הנטל רובץ לפתחה של המשיבה. אף לא ניתן לצפות כי ינסה לבחון את מצב התימרור בעת קבלת כתב האישום היות וזה לא ניתן לו בסמוך לביצוע העבירה הנטענת כי אם הגיע למענו לאחר חלוף זמן. חובת ההאטה אליה התייחס בית משפט קמא בהכרעתו מחייבת מסד עובדתי שלא עמד לפני בית משפט קמא. לתפיסתו של המערער אין חובת האטה בהתקרבות לצומת מרומזר וודאי שלא בעת התקרבות למנהרה, שכן חובה זו קיימת בעת המעבר במנהרה. כן טען כי בהקלה לה זכתה המשיבה נוצרו בהכרעת בית משפט קמא שתי אוכלוסיות נהגים, האחת יכולה לאתר ראיות להוכחת הגנתה מיידית עם קבלת כתב האישום מידי שוטר המבצע פעולת אכיפה באמצעות המכשור השונה, ואילו מן האחרת נמנעת אפשרות זו שכן האכיפה כנגדה מבוצעת באמצעות המצלמה. לטענת המערער שגה בית משפט קמא גם בקביעתו לפיה היה לו מרחק הסתגלות מספק. גם לו היה מודע המערער לקיומה של המצלמה בצומת, לא היה בכך כדי להצדיק את הרשעתו שכן פרסומי המשטרה הרשמיים מצביעים על מצלמה זו כעל 'מצלמת רמזור' חלף 'מצלמת מהירות'.

20. להשלמת התמונה יצוין שכשבוועיים עובר להגשת הערעור דנן, קיבל בית המשפט המחוזי בנצרת את ערעור המשיבה על הכרעתו של בית המשפט בתיק נצרת אליו הפנה המערער בסיכומיו לפני בית משפט קמא. בגדרי עפ"ת (מחוזי נצרת) 2740-09-16 **מדינת ישראל נ' הומן** (17.1.17) (להלן: "**ערעור נצרת**") מצא בית המשפט המחוזי להרשיע את המשיבים/הנאשמים בתיקים שאוחדו לפני בית משפט השלום לתעבורה והשיב את הדיון לבית משפט השלום לתעבורה לצורך גזירת הדין.

מטעמים השמורים עמו לא טרח המערער לציין עובדה זו בהודעת הערעור.

21. בדיון חזרו באי כוח המערער על טענותיהם תוך הפנייה לפסיקה ולהנחיות המשטרה, ומנגד ביקשה המשיבה לדחות את הערעור תוך אימוץ קביעותיו של בית משפט קמא.

במהלך הדיון הוברר כי אחת הנאשמות אשר הורשעה בערעור נצרת הגישה בקשת רשות לערער לבית המשפט העליון ובקשתה תלויה ועומדת מבלי שניתנה בה עדיין החלטה (ראו: רע"פ 1980/17 **גרומוב נ' מדינת ישראל**).

דיון והכרעה

22. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי עניינו של המערער.

23. ראוי להבהיר כי בניגוד לתיק נצרת בבית משפט קמא התקיים הליך אחד בעניינו של נאשם אחד ויחיד. צבר הטענות, אשר גם אם יפות הן להליכים אחרים, הוכרע בידי בית משפט קמא נוכח הנתונים הספציפיים והפרטניים שעמדו לנגד עיניו ובצדק נעשה כן.

כל מקרה נדון לגופו, כל נאשם לנסיבותיו, וכל אירוע ראוי שיקבל מענה בהתאם לנסיבות הקונקרטיות האופפות אותו, כך ככלל כך גם בדוננו. משכך סבורני שיש לבחון את האירוע מושא הערעור במשקפיים פרטניות לצד הבחינה הכוללת של טענותיו העקרוניות של המערער.

24. הצומת המדובר מצוי מזרחית לכביש מס' 2 הוא הדרך הבין עירונית הראשית המובילה לעיר חיפה. הגעה לצומת על כביש מס' 2 מכיוון דרום מחייבת את הנהג לרדת מכביש מס' 2 ולנסוע מכיוון מערב למזרח בתחומי העיר חיפה. משכך אף לא היתה מחלוקת כי הצומת מצוי בשטח שיפוטה של העיר חיפה. הכביש עליו נהג המערער הוא ייחודי שכן מוביל הוא לכניסה למנהרות שאינן ככל מנהרה בכבישי הארץ. בטרם כניסה למנהרות (מנהרות הכרמל) ממוקמות עמדות בידוק ותשלום.

25. אין צורך להזכיר כי על המשיבה להוכיח את כל יסודותיה העובדתיים של העבירה. הדברים נאמרים ביתר שאת שעה שעסקין בעבירה של אחריות קפידה.

בדוננו הציגה המשיבה מערך ראיתי אשר בכוחו להוכיח את הנטען על ידה בכתב האישום.

כך הוכח שהמערער נהג ברכב ביום האירוע ועבר בצומת. כן הוכח כי המערער נהג במהירות של 84 קמ"ש בעת המעבר בצומת.

26. להבנת, השאלה העיקרית שבמחלוקת היא האם הוכח שהמערער נהג בדרך עירונית בה המהירות המותרת היא 50 קמ"ש.

לעניין זה יש לפנות אל הגדרת "דרך עירונית".

כאמור בסעיף 1 לתקנות התעבורה - "דרך עירונית - כל דרך בתחום המצוי בשטח שיפוטה של רשות מקומית או רשויות מקומיות הגובלות זו בזו ואשר בכניסה לאותו תחום מוצב תמרור שמשמעו "כניסה לתחום דרך עירונית", ועד למקום שבו מוצב תמרור שמשמעו "קצה תחום דרך עירונית".

27. לפני בית משפט קמא הוצגו שתי תעודות עובד ציבור לפיהן נבדקו התמרורים המורים על כניסה לדרך עירונית (424) מספר שבועות לפני האירוע ומספר שבועות אחריו. בכך הוצג מערך ראיתי נסיבתי ממנו ניתן להסיק באופן סביר והגיוני כי גם ביום האירוע מוצבים היו התמרורים במקומם. יתירה מכך, בחוות הדעת ובחוות הדעת המשלימה הוכח כי גם בהמשך, לאחר מספר חודשים, ניצבו התמרורים האמורים על מכונם. המערער סבור כי אין די בראיות אלו, היות שהתמרורים יכולים להיפגם, להיפגע, להיעלם לתקופת מה וכד', הכול בשל נסיבות רבות. לפיכך, לטענתו, על המשיבה להוכיח כי ביום האירוע עצמו ניצבו התמרורים במקומם ואף למחרת יום האירוע. טענה זו ניתן להוכיח בנקל באמצעות בדיקה יומית הנעשית בלאו הכי לצורך ביצוע פעולות אכיפה באמצעות המכשור השונה, ונוכח פסיקת בתי המשפט והנחיות המשטרה הנוגעות למכשור השונה.

כן לטענתו אין להעביר את נטל ההוכחה אל כתפיו להוכיח שלא ניצבו התמרורים במקומם ביום האירוע.

28. נפסק לדוגמא בע"פ 2960/14 חזן נ' מדינת ישראל (18.1.17) -

"[...] כידוע, היעדר ראיות ישירות אינו מוביל בהכרח לזיכוי של נאשם, ובית המשפט מוסמך להרשיע נאשם בפלילים על בסיס ראיות נסיבתיות בלבד - ככל שדי בהן כדי להוביל לידי מסקנה כי אשמתו הוכחה מעבר לכל ספק סביר. כידוע, ראיות נסיבתיות אינן מוכיחות במישרין את העובדות הטעונות הוכחה, אולם ייחודן טמון בכך שהן משמשות להסקת מסקנה בנוגע לאפשרות התקיימותן של עובדות אלה - המבוססת על עקרונות לוגיים, ניסיון החיים והשכל הישר; ועיקר כוחן של הראיות הנסיבתיות הוא במשקלן הכולל ובהצטרפותן למארג אחד [...] לאורך השנים השתרש בפסיקה מתווה לבחינתן של ראיות נסיבתיות באמצעות בדיקה תלת-שלבית, שעליה עמד זה מכבר חברי השופט נ' סולברג ב- ע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' קריאף (21.1.2015) (להלן: עניין קריאף), שעליו נסמך בין היתר המערער בטיעונו לפנינו. בשלב הראשון, על בית המשפט לבחון כל ראיה נסיבתית כשלעצמה ולקבוע אם יש בה כדי לבסס ממצא עובדתי מסוים, תוך הערכת עוצמתה ומהימנותה. בשלב השני, בית המשפט נדרש להתבונן במארג הראייתי השלם ולבחון אם יש בו כדי לסבך את הנאשם כך שהמסקנה הטבעית הנובעת מן הדברים היא שהוא ביצע את העבירות המיוחסות לו, וזאת לפי ניסיון החיים, ההיגיון והשכל הישר. בשלב השלישי מועבר הנטל לכתפי הנאשם על מנת שיציע הסבר חלופי הגיוני

העולה בקנה אחד עם המארג הראייתי; הסבר שיש בו כדי "לערער את אלמנט ההיסק הלוגי מן הראיות הנסיבתיות אל המסקנה המפלילה" (עניין קריאף, פסקה 101; ראו גם ע"פ 3669/14 גולן נ' מדינת ישראל, בפסקה 14 (18.12.2016)). ויודגש כי אין באמור כדי לשנות מהכלל הבסיסי שלפיו הנטל להוכיח את אשמתו של הנאשם רובץ על המדינה:

"לאחר השלב השלישי והצבת שתי הגרסאות זו אל מול זו, נותר השופט עם מצפונו ונדרש להכריע האם כמסקנה כוללת צלחה התביעה את הרף הנדרש בכדי לקבוע כי אדם אשם במעשים שיוחסו לו. מסקנה זו חייבת להיות המסקנה ההגיונית היחידה, ברורה מעבר לספק סביר, וגוברת על כל אפשרות רציונלית אחרת" (עניין קריאף, פסקה 125)."

[ההדגשות אינן במקור, ע.ק.]

29. כיון שמרבית העובדות לא היו שנויות במחלוקת, ככאלה ניתן היה להתייחס אליהן כאל עובדות מוכחות. כיון שהוכח לפני בית משפט קמא קיומם של תמרורי כניסה לדרך עירונית (424) תקופה לא ארוכה לפני האירוע ותקופה לא ארוכה אחריו, רשאי היה בית משפט קמא להסיק כי גם במועד האירוע עמדו התמרורים שבמחלוקת על מכונם.

עסקינן בתמרורים המוצבים על כביש מס' 2 ואלו מורים על כניסה לדרך עירונית. העובדה שלצד אחד מהם אף קיים תמרור (426) המורה על מגבלת מהירות של 70 קמ"ש, חלף מהירות של 50 קמ"ש המותרת ככלל בדרך עירונית, אינה רלוונטית לשאלה אם הנוהג ברכב היורד מכביש מס' 2 וממשיך בדרכו ל"צומת המריבה" היה ער לקיומה של דרך עירונית. אף אם היה נבדק קיומו של תמרור (424) בשעת בוקר מוקדמת ביום האירוע לא היה בכך להצביע על קיומו של התמרור במקומו בשעה בה נהג המערער בצומת, ולכן בדיקה תקופתית בנסיבות אלה אינה בלתי סבירה.

30. העבירה בגינה הואשם המערער היא עבירת אחריות קפידה. בהקשר זה, כמפורט בסעיף 22 (ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, "לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה; הטוען טענה כאמור - עליו הראיה".

מכאן, רשאי היה המערער לנסות ולשכנע כי "עשה כל שניתן למנוע את העבירה".

המערער בחר משום מה שלא להעיד בבית משפט קמא ואף לא ניסה לטעת ספק בראיות המשיבה לפיהן היו מוצבים התמרורים (424) במקומם בעת שנהג בצומת. כך גם לא ניסה המערער לטעון לספק כלשהו בדבר מודעותו לקיומם של תמרורים אלה. המערער לא טען כי התמרורים לא היו מוצבים במקום, לא טען כי לא הבחין בהם, ולא טען כל טענה אחרת בדבר מודעותו או אי מודעותו להיות הכביש בו נהג "דרך עירונית" אשר המהירות המותרת בה היא 50 קמ"ש, או לכל היותר 70 קמ"ש (בהתאם לתמרור 426 המוצב בסמוך לאחד מתמרורי 424).

31. בהתאם לסעיף 162(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 -

"הימנעות הנאשם מהעיד עשויה לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה וכן סיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להן סיוע [...]"

32. בהעדר כל גרסה עובדתית מטעמו של המערער, מצא בית משפט קמא תימוכין לראיות המשיבה בשתיקת המערער. אין בהכרעת בית משפט קמא כדי להעביר את נטל ההוכחה אל כתפיו של המערער אלא יישום הוראות הדין המתייחסות לאופן בחינת הראיות, עת עסקין בראיות נסיבתיות, תוך מתן משקל לשתיקת המערער במהלך הדיון המשפטי. המערער לא הציע לבית משפט קמא כל "הסבר חלופי הגיוני העולה בקנה אחד עם המארג הראייתי" הגם שזכאי היה לעשות כן.

33. אשר להבדלי הנחיות המשטרה ביחס לטיב המכשור, היינו ביחס למצלמה לעומת המכשור השונה, דומני כי יש הגיון רב בקביעתו של בית המשפט בערעור נצרת בהקשר זה לפיה -

"בעניין זה, יש לקבל את הסבר המערער ולפיו להבדיל ממצלמה נייחת, אשר מבצעת את אכיפתה מידי יום באותו המקום בדיוק, שוטר תנועה יכול לשנות את המקום בו הוא מבצע את האכיפה בכל זמן נתון ועל כן, עליו לוודא, מידי כל אכיפה, את קיומם של כל התנאים לאישום בעבירה ובפרט כי קיים תמרוך "כניסה לתחום דרך עירונית" בכניסה לתחום בו מצויה הדרך שבה הוא מבצע את האכיפה באותו יום. אין מדובר באפליה בין נאשמים, כטענת המשיבים, אלא באבחנה עניינית, הנסמכת על השוני בין שיטות האכיפה".

34. זה המקום להעיר כי הפסיקה אליה הפנה המערער לא עסקה במצלמת מהירות כמו זו בה עסקין כי אם במכשור השונה. יתירה מכך, בפסק הדין, עליו נסמך המערער, שניתן בע"פ (מחוזי ירושלים) 6541/02 אלי נ' מדינת ישראל (1.7.03), נקבע בפסקה 10 מפורשות -

"טענה של הנאשם כי נכנס מכניסה אחרת, שבה לא הוצב התמרוך, או הוצב והוסר או הוסתר, היא טענה המתייחסת ליסוד הנפשי - היעדר מודעות לנסיבות.

הואיל ומדובר בעבירה של אחריות קפידה, הנטל הוא על הנאשם להראות כי נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה (סעיף 22(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977). מטעם זה הנימוק כי דרישת הוכחת הצבת התמרוכים מביאה לתוצאה אבסורדית אינו יכול לעמוד. לצורך הוכחת היסודות העובדתיים של העבירה, התביעה אינה נדרשת להוכיח הצבת תמרוכים בכל הכניסות, ודי לה שתוכיח הצבה כנ"ל בכניסה אחת. אם תעשה כן, יעבור הנטל לנאשם לשלול רשלנות ולהוכיח כי עשה הכל כדי למנוע את העבירה. אם הנאשם יטען, שבכניסה דרכה נכנס לעיר לא הוצב תמרוך, תוכל התביעה, להביא ראיות הזמה. אולם, גם במקרה כזה היא לא תידרש להוכיח קיומם של תמרוכים בכל הכניסות לעיר".

[ההדגשות אינן במקור, ע.ק.]

35. פסיקה נוספת אליה הפנה המערער קבעה כי לא הוכח קיומם של תמרוכים (מסוג 424) כלל.

יתירה מכך, בע"פ (מחוזי ת"א-יפו) 70672/03 **מזרחי נ' מדינת ישראל** (10.2.04), שגם אליו הפנה המערער, הוכיח המערער באותו הליך באמצעות אישור כתוב ומוסמך "**כי תמרורי הגבלת מהירות [...] אינם מוצבים בקטע הרלבנטי**".

ראו בעניין דומה גם: עפ"ת (מחוזי חיפה) 44164-06-16 **מדינת ישראל נ' עראבי** (28.7.16) בפסקאות 14 ו-15; רע"פ 1733/17 **עראבי נ' מדינת ישראל** (27.2.17) בפסקה 4.

36. מקבל אני את טענת המשיבה לפיה קיומה של המצלמה הוא ידוע וגלוי. נכון הוא כי בפרסומים שהוצגו מוגדרת המצלמה כ'מצלמת רמזור' ולא כ'מצלמת מהירות', אלא שעסקין במצלמות בולטות לעין. קיומן אף משרת את תכליות דיני התעבורה ובהן נהיגה בטוחה, על פי תנאי השטח והדרך, תוך הימנעות ממצבים מסכני חיים. לו היה המערער מעיד כי סבר שעסקין ב'מצלמת רמזור' ניתן היה לשקול טענותיו, אך כזכור מצא המערער למלא פיו מים.

37. אשר למרחק ההסתגלות, נוכח האמור בתעודות עובד הציבור שנערכו בידי העדה, קבע בית משפט קמא כי היה למערער מרחק די והותר כדי להאט מהירות נסיעתו ולהימנע מלנהוג בצומת במהירות הגבוהה שתועדה באמצעות המצלמה. זו לדידי קביעה עובדתית המיוסדת על הראיות שהוגשו לבית משפט קמא ועל העדויות אשר נשמעו לפניו. איני מוצא מקום להתערב בקביעה זו שכן מדובר בקביעה מבוססת, סבירה והגיונית.

38. בנוסף לכל אלה, נתן בית משפט קמא משקל למיקום הצומת ולתנאי השטח בו היא ממוקמת. סבורני כי בצדק עשה כך.

זה עניין זה ראוי להפנות לדבריו של בית המשפט בעפ"ת (מחוזי חיפה) 62412-09-14 **מדינת ישראל נ' שחאדה** (6.4.15) אליהם אין לי אלא להצטרף בהסכמה. נפסק -

"פרשנות זו משרתת את תכלית דיני התעבורה ומשתלבת היטב עם תקנה 51 לתקנות, קרי; נסיעה במהירות המותרת [...], חלה גם כן על הנסיעה לפני הצומת ובתוכה - (בקטע הספציפי), כי הרי אין זה מתקבל על הדעת להתיר הגברת המהירות בצומת - קטע כביש שלכל הדעות, במהותו, מסוכן מאוד וכידוע לכל, הרבה תאונות מתרחשות בצמתים, ואף תאונות קשות גם מבחינת תוצאותיהן, על כן, להתיר הגברת המהירות בקטע קצר שכזה, עומדת בסתירה לגישה המחייבת נהג להאט בהתקרבו לצומת על מנת שיבחון את הכביש והתנועה בו, לשם חציית הצומת בבטחה.

חציית הצומת עם הגברת המהירות עומדת בניגוד לתכלית התקנות והוראות הפקודה להנחיל למשתמשים בדרך הרגלי נהיגה בטוחים וסבירים לפי תנאי הדרך וכן כחלק מכללי הבטיחות והזהירות - שביניהם נסיעה במהירות סבירה ומתאימה לדרך.

ראוי לציין כי גם כל נהג שעומד לחצות צומת באור ירוק, אינו פטור מחובת הזהירות ובעיקר מהחובה לוודא שהצומת פנויה, חופשיה שאין בה מכשולים או הפרעות שאינם מאפשרים חציית הצומת בבטחה

- לעניין זה ראו ע"א 586/84 גדעון נגד זילברברג, מג(1), 137, שם בעמ' 144. דרישה זו מחייבת האטת המהירות ולא הגברתה.

מה גם, על כל נהג מוטלת החובה לנסוע בזהירות ולתת תשומת לבו לתמרורים המוצבים בשולי הדרך - ראו ע"פ 36/07 ערך נגד מ"י (ניתן ביום 24/6/07), ובענייננו אכן מוטלת על המשיבים החובה לנהוג בזהירות לפני חציית הצומת וכן לשים לב לתמרורים המוצבים לפני הצומת ע"י האטת המהירות לפני הגעה לצומת ולא להגביר את המהירות. יודגש כי כניסה לצומת מחייבת, זהירות מיוחדת".

ראו גם: רע"פ 3563/15 שחאדה נ' מדינת ישראל (7.6.15).

39. בענייננו עסקינן בצומת אשר העובר בה שם פעמיו, בין היתר, לכיוון מנהרות הכרמל אשר לפניו מוצבות עמדות בידוק ותשלום שנראות היטב בתמונה (נ/1) ואשר המהירות המותרת בואכה אליהן היא נמוכה מזו המותרת בדרך עירונית.

בהינתן כך, נוכח הפרשנות הראויה לדיני התעבורה ונוכח תכליתם, רשאי היה בית משפט קמא לציין כי הפעולה המתבקשת מנהג העובר בצומת היא האטת מהירות נהיגתו חלף הגברתה.

40. בהינתן כל האמור לעיל, לא מצאתי כי נפל פגם בהכרעתו של בית משפט קמא, ודאי לא פגם המצדיק התערבות. אזכיר שנית כי הכרעתו של בית משפט קמא מיוסדת על האירוע מושא כתב האישום שעמד לנגד עיניו. גם אם ייתכנו קביעות עקרוניות שונות, ואיני קובע כך, במקרה דנן סבור אני שהכרעתו של בית משפט קמא בדיון יסודה.

41. המערער לא טען דבר על אודות העונש שנגזר עליו לאחר שהורשע, משכך אין מקום בשלב זה להתייחס לגזר הדין.

42. אשר על כן ונוכח כל האמור לעיל סבורני כי יש לדחות את הערעור.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהיעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, כ"ג אדר תשע"ז, 21 מרץ 2017, בהעדר הצדדים.